

Nr. 21.
Anulu VI.
1882.

Gherl'a
1/13
Novembre

LA MIELLU FA M'LE

Apare in 1/13 si 15 27 di a fie-carei lune. — Pretiulu de prenumeratiune pre unu ann e 5 fl., pre unu semestru 2 fl. 50 cr., pentru Roman'a si Tierile latine pre unu ann 13 franci — lei noi, pre unu semestru 7 franci — lei noi.

VERFULU CU DORU.

Fost'a odata la Sinai'a o hora precum n'a mai fostu. Erá o serbatóre mare si calugarii din monastire impartise pomana ciubere intregi, si toti mancáse de se saturáse.

Ómenii venise de departe: dela Isvoru si dela Poian'a Tiapului, dela Comarnieu si de la Predealu si de preste munte. Sórele straluciá si incaldiá tóta valea, de-si asvérliáu fetele basmele de pe capu si de-si puneáu flacaii palarietle acoperite cu flori pe céfa. La jocu toturor'a le erá fórt caldu. Femeile maritate siedeáu juru imprejuru pe iarba verde si tieneáu copilasii la sinu. Maramele loru luciáu de departe albe si gingasie cá nisce flori.

Ce jocu veselu! Ce tropaitu! Ce strigate! Fetele par'cá plutiáu in aeru. Petiórele loru gingasie, cari se zariáu sub vilnicile cele anguste, vare cá nici nu atingeáu pamentulu. Íele loru eráu bogatu cusute. Ele straluciáu de colorile cele mai víi si de auru, cá si banii dela gátu. Hor'a se íntorceá si se leganá necontentu in cercuri mai mici si mai mari la cânteculu neobositu alu lautariloru, cum bate sangele prin vine, cum urméza unele dupa altele valurile apeí.

Ceva mai departe stá unu ciobanu frumosu radiematu de toiagulu seu celu lungu. Ochii sei negrii cá murele, se uitáu spre hora. Elu erá subtírelu cá unu bradu. Pletele cele cretie si negre i-i cadeáu pre umere de sub caciul'a de óia cea alba. Camasi'a lui erá cenusia. Unu bráu latu de

piele o tieneá impregiurulu sioldulu in creti mari. La petióre portá opinci. Ochii lui dadura itr'an clipita o róta preste tóta hor'a. Indata ei gasira ce cautáu, si-si tîntira cautatur'a loru stralucitóre pe o fata, care se parca cá nici nu-lu baga in séma.

Frumósa erá fat'a: frumósa cá cea mai frumósa flóre. Ba mai frumósa decâtu trandafirulu Buceciului si mai gingasia decâtu flórea Reginei. Ochii ei aveáu dóue lumini: un'a in negrulu din mijloculu ochiloru, alt'a in cerculu celu capriu, care impregiurá acestu negru. Dintii i straluceáu, candu ea-si deschideá buzele de rose. Perulu ei erá negru cá prapasti'a, din care fulgerá unu sipotu de apa, si cunun'a din peru nu se vescediá, cá si cum acest'a i-ar' dá viétia de fragedia. Trupulu ei erá asiá de subtire, par'cá l'ai fi potutu rumpe cu man'a, si cu tóte aceste se vorbiá de poterea ei.

Dar'! Frumósa erá Ilén'a! Si Ionelu, ciobanulu celu teneru, necontentu se uitá la dèns'a. In sfèrsitu si elu se apropiá de hora si luá pe Ilén'a de mana. Fetele se uitara la ea si surisera, ér' Ilén'a rosi. De-odata canteculu lautariloru statù, sfèrsindu cu unu sunetu ascutitu: flacaii invertira pe fete pe sub bratiu giuru impregiuru si Ionelu trase cu potere in josu man'a Ilénei. Acést'a dicea multu. Inse Ilén'a dadù din umere si surise.

„Iléno!“ disè elu incetu. — „Vedi tu colo „frundiele cele galbene ale fagului? A sositu tempulu: trebue se me ducu la vale cu oile mele, in

„câmpulu Baraganului, pôte si preste Dunare — in Dobrogea, si nu te voiu mai vedé pâna 'n primavéra. Dî-mi unu cuventu bunu, cá se nu-mi tremure anim'a, candu voiu gândí cá te uiti si la ceialalti flacai.“

— „Ce se-ti spunu? Tu nu me iubesci de locu „si curendu ai se me uiti.“

— „Aceste suntu numai vorbe, si eu nu li dáu crediare.“

— „Ce se facu cá se me credi?“

Ilén'a se uità cu cód'a ochiului spre flacau si ochii i schinteiáu. — „Ce'a ce nu poti!“ i respunsè ea.

— „Eu potu totu,“ dîse Ionelu incetu, cá si cum nu ar' mai scí ce vorbesce.

— „Nu! cá-ci fara de oile t'ale nu poti traí. Dorulu loru mai greu 'ti trece, decâtu dorulu mieu!“

— „Fara oile mele!“ dîse Ionelu si suspiná.

— „Vedi, cá nu poti fara de oile t'ale!“ respunse Ilén'a rîdiendu. „Vedi cá nu poti face singurulu lucru ce-ti ceru — se remâi susu la munte fara de oi! Vorbe si numai vorbe!“

— „Si déca totusi ti-asiu face dupa placu?“ dîse Ionelu, schimbându-si façi'a si musicându-si dintii.

Flacaii si fetele se strinsese impregiurulu Ilénei si a lui Ionelu si ascultáu. — „Fà-o!“ — „Nu-o fà!“ strigáu unii dupa altii.

Atunci esí din multime unu ciobanu betránu, cu pletele de argintu, cu sprîncenele tufóse, si puse man'a pe umerulu lui Ionelu.

— „Lasa fetele,“ dîse elu cu asprime. „Ele-ti voru rumpe anim'a si dupa ace'a voru rîde de tine. Nu scí tu cá ciobanulu care-si parascesce oile, trebue se móra?“ Elu se întórse spre Ilén'a si o amenintià cu pumnulu. Si tu credi, cá pen-trucà esci frumósa, poti face totu, si cá mandri'a t'a nu va mai fí pedepsita: dar', ti-o dîcu eu, reulu ce-lu faci, tîe in-sa-ti tí-lu faci!“

Ilén'a surisè: „Elu n'are decâtu se nu se duca: eu n'am nevoia de densulu.“ Intorcându-se in alta parte, ea alergà la monastire la isvoru, cá se bea apa.

Ionelu inse nu mai ascultá pe nime, ci se înturná spre munte cu faci'a palida si cu buzele strinse. Elu trecù pe lângã Ilén'a si-i facù numai unu semnu cu man'a.

— „Nu o fà!“ strigà ea rîdiendu dimpreuna cu celealalte fete. Pelesiulu par'cà resunà: „Nu o fà! Nu o fà!“ Inse Ionelu nu-lu audiá, ci se suí susu la munte, pe candu sórele erá la médiadi, se suí la stâna, trecându prin poienile cele lucii, pásîndu prin fagetulu celu umbrosu si pe su brădii cei uriasi, pe care siesc ómeni nu-i potu in-çinge giuru impregiuru. Oile eráu strinse la stâna,

ér' canii i esira inainte cu unu latratu micalu. Le trecù cu man'a preste perulu celu stufosu si chiamà la densulu pe Mioriti'a — „Brr, Brr oitia Brr!“ Ea vení indata cu mielusielulu ei si Ionelu i bagà in lana garofa, ce o furasè dela Ilén'a. Elu rogà pre ceialalti ciobani se iè cu densii si oile lui, si le disè cá va vení mai târdiu, cá-ci a facutu unu juramentu si trebue se-lu tîe. Mirare cuprinse pe toti. „Si déca nu voiu mai vení,“ inchià elu, „spuneti cá dorulu m'a chiamatu la nunta.“ Elu luà in mani buciumpululu si se suí totu mai susu, pâna-ce ajunse in vârfulu muntelui, de unde poteá priví la Dunare pana 'n Balcani. Acolo se opri, puse buciumpululu la gura, si-lu facù de resunà departe cu duiosia si cu dorere. Atunci canele seu celu mai credintiosu vení alergându cu iutiéla. Elu latrá, sareá impregiurulu lui, tragându-lu de camasia spre vale, ast'felju încátu Ionelu nu scí cum se scape de densulu. In fine 'lu interí cu ocari, cu petri si cu lacremi in ochi. Ast' felju departà Ionelu pe celu din nrma amicu alu seu. Elu stá acumu siuguru in pustietatea cea mare a muntelui. Doi vulturi plutíá la petiórele lui. Ee alt'felju erá linisce.

Ionelu se intinse pe ierb'a cea scurta si suspiná atátu de tare par'cà i-ar' fí saritu anim'a din locu, pâna ce adormí de doru si de dorere. Candu se tredi, norii se invértiáu impregiurulu capului si se apropiara totu mai multu — mai antâiu cu mare iutiala! pe urma se asiediara pe densulu cá o negura désa si intunecata si stetera nemisicati de nu se poteá vedé la unu pasiu. De odata norii 'si luara forme diferite. Se pareá cá suntu nisce fiintie femeiesci de o frumsetia rara, cu vestminte albe si stralucitóre cá ometulu, cá se tienu de mana plutindu in aeru si leganându-se impregiurulu lui Ionelu. Elu-si frecà ochii, cá-ci credeá cá totu viséza. Atunci audi doin'a loru. Doin'a loru resuná atátu de dulce si cá din departare mare. Ér' ele intindeáu spre densulu braciele loru, albe cá crinulu.

— „Flacau frumosu! Fíi alu meu! Fíi alu meu! Vino cu mine!“ Asiá se audiá din tóte partile. Ionelu inse clateá numai din capu. „Nu ne urî!“ strigá un'a. „Noi vremu se-ti facemu ori ce placere, cá se-ti uiti valea pentru vecie.“ La aceste cuvinte ea impartí negur'a cu man'a si éta cá se aretà o poiana plina de flori, precum nu s'a mai vedíutu vre-o data, si in poiana o stâna de frundie de rosa, cu unu isvoru, care curgeá preste muschiulu celu móle. „Vino! acolo vomu locuí!“ i dîceá un'a din femeile cele frumóse cu o vóce cá de argintu. „Nu, — vino la mine!“ dîceá alt'a si cladiá dinaintea ochiloru lui din neguri o casa, care luminata de sóre, se pareá a fí unu curcubeu: In launtrulu ei, tóte eráu moi, cá de lân'a cea mai

subtîre. Din podu si de pe paretii, cá si de pe acoperementu picuráu picaturile de curcubeu, cari de abia atingeáu pamentulu, si se pfaceáu in ierburi si flori. „Aci vomu locui,“ i diceá fat'a cea frumósá, „te voiu împodobí cumu suntu si eu împodobésca,“ respundeá elu turburatu, „numai logodnic'a mea.“ — „Vréu eu se-ti fíu logodnica!“ dîse o a trei'a: „Uita-te aci se vedi zestrea mea!“ si turtindu negurele ea faceá din ele oi, si totu multe si mai multe, încátu totu muntele, toti muntii si ceriulu eráu acoperiti de oi. Ele eráu albe si stralucitóre, cu telinci de aur si de argintu la gátu, si sub petiórele loru cresceáu voióse tóte plántele câmpului. Faci'a bietului flacau parasitu se luminá, dar' dupa o clipa elu interí dela sine aretarea cea atragátoria dîcîndu: — „Nu am decâtu o singura turma, turm'a mea, si nu-mi trebuie alt'a.“ Atunci negurile incepura a se indesuf mai tare si a se intunecá mai multu, si Ionelu fú incungiuratu cu iutiéla de nori negri, din cari fulgerá si tuná totu mai aprópe si totu mai infricosiatu. Si din tunetu elu audiá aceste cuvinte: „O tu fíu de omu indrasnetin: de te incumeti a ne urí, esti pierdutu!“ Trasnetulu picá, de se pareá, cá totu muntele ar' fi fostu detunatu, si fortun'a se scobori in vale. Pe Ionelu inse picá ometulu in fulgi usiori, deántáiu subtîrele de totu, pe urma totu mai desu, pâna ce toti muntii giuru impregiuru fura acoperiti, si cu densii glug'a lui, perulu lui, sprincenele lui. Ér' din viscolu resunáu érași vocile cele mai dulci in sunete armoniósé, fluere de ciobanu si printre densele buciune si doine; si de mâni nevediuete se redicá dinaintea ochiloru lui unu palatu de ometu, atátu de splendidu încátu Ionelu trebui se-si inchida ochii, cá se nu orbésca.

Cându i redeschise érași; lun'a si stelele eráu adunate in acelu palatu si paretii lui straluceáu de stralucirea loru. Lun'a siedeá pe unu tronu inaltu si frumosu, si se uitá la stele, cari se tie-neáu pe mâna si jocáu o hora. Cu câtu ceriulu deveniá mai negru, cu atátu se inmultíáu si stelele, si de câte-ori lun'a dá unu semnu, o stelutia din ceriu alergá si intrá in palatu. Ast'felu se adunara si o multíme de stele de totu mici, cari cá copii se rostogoliáu unele preste altele si rî-deáu si jocáu la petiórele lunei. Altele pasiáu pline de maiestate cu o códa lunga, pre care o tra-geáu preste tóte vérfurile muntiloru, câtu e Buceciulu de lungu. Codile eráu purtate de multe stele mici, tóte in vestminte stralucitóre, cu cunune si cu coróne de o frumsetia rara. Portile palatucui se largira dela sine, candu aparura stelele lele maiestósé. Un'a din ele ordoná lunei, se se cobóre de pe tronu si se-i servésca. Pe urma facú

semnu lui Ionelu, si-i dîse: — „Vino, fíu de omu, fii sociulu meu! Vino cu mine, se cutrieri lumea intréga, se ai de servi stelutiele mele, si se fii insu-ti patrunsu de lumina, cá o stea stralucitóre.

[Va urmá.]

Lui Michailu Dracinschi.

Ajungendu in iadulu negru — in chili'a destinata —
Se-mi arete 'n cursulu vietii vietii'a cea mai blastamata:
Pe unu patu de scanduri góle suspinandu m'amu
Si cu sete dupa aeru si lumina amu strigatu. [asiediatu]

Dér' de langa mine-aprópe imi respunde-unu glasu
Ca aici suspinuri, lacrimi, plangeri, tóte s'au sferisitu
Si ca unic'a potere, ce te póte sprijini
Este, se-ti omori simtirea si se'nveti a suferi. [elabitu]

Greu lovit de-aste cuvinte in adrobitu sufletulu meu,
Gandu si inima in ruga le-amu naltiatu la Ddieu
Si apoi plecandu-mi capulu, abia numai ce-atiepescu,
Candu ... prin musicaturi de plosiniti pe locu érași
[me trediescu.]

Ganduri trecu atunci prin minte-mi si m'apasa fara mila;
„Ach, logodnic'a mea scumpa — angerulu meu de copila —
Si sermanii mei parintii in a loru crunta dorere
Mai pote-voiu eu de-acuma se li-aducu vr'o mangaere?

Viitoriulu meu, ce-aprópe ilu vedeamu suridietoriu
Ca in dilele senine ale auriteloru díori;
Planurile mele mandre pentru-a natiei marire
Tóte-acéste-acum se tréca ca unu visu? o nalucire?

Ast'felu mentrebamu... dér' plosiniti — ca respunsu
Me pisicau mereu de frunte si de mani si de obrazu —
Si atunci sperantie, visuri simtiamu ca me parasescu
Ca si frundiele candu tómn'a de pe pomi se deslipeacu. [la alu meu necazu]

Dér' sosi in fine diu'a. Audiu sunandu unu clopotu
Si prin coridóre pasiuri si de glasuri unu surdu egomotu;
Éraú condamnatii, cari se duceáu la lucrulu loru
Si mergendu rugí inaltiera la alu lumii creatoriu.

Murmurulu acestoru ómeni, atrigatele desperate
A evreiloru in ruga din chiliile 'nvecinate,
Te facéu se credi ca iadulu mai grozavu nu póte fi
Pentru-o inim'-omenésca, ce-i menita a simti.

Si cum stamu in acelu chaosu si priviamu in giuru
La tovarésii mei próspeti si la zidula inrositu
De-ale plosinitieloru sange: de odat'-audu ca chei'a in
Vedu ca uei'a se dechide si pre pragu-i se iveace
[lacata zuraiesce,

Unicu-mi prietenu, care in nevoea cea mai mare
Cu iubire imi întínee a sa mana de scapere
Tu parinte Michaille, ce prin fapt'a t'a mi-ai spusu
Ca nimícu ca „bunatarea“ pre omu nu-lu urc'-asia de
[usuu.]

Inim'a mea decí imi díce, ca de píld'a ta parínte
In nevoi sí'n dile bune, orí sí candu se-mi fie amínte
Ca-cí numái urmandu-tí fapta, multímíerea potí aveá:
De-a vede ca infloresce sí da rodu sementia ta. *)

C. MORARIU.

*) Poesi'a de mai susu ni-se tramite urmata, intre altele, de urmatóriale orduri:

Onorata Redactiune!

Trist'a esperintia m'a invetiatu, ca nimícu nu-lu turca pre omu asia de susu ca „bunatarea desinteresata“ acea fíica a iubirei, de care díce apostolulu, ca „nu cauta ale s'ale.“ Era bunatarea unu omu nícu candu nu suntemu in stare s'o întiele-gemu si s'o pretiuimu mai bine, decâtu in suferintiele nóstre.

SIMTIEBILITATEA MUSICALA

A POPORULUI ROMANU.

„Candu audu cuculu cântându,
 „Si mierlele suierându
 „Par'-ca nu calcu pre pamântu.“
 Poporulu,

I.

Déca Romanulu e nascutu poetu, dupa cum este deja indestulu de probatu, din studiulu cântecelor s'ale populare, ori-cine, trebue s'aiba convinctiunea ca music'a pentru Romani este unu alu doilea elementu de viétia. D'ântaiu elu improviséza ast-feliu, cum altu poporu greu 'lu intrece; apoi cânta:

„Flóre floricea,
 Mai di puic'a mea,
 Cum diceai aséra
 Pe din josu de móra,
 Cum diceai, diceai!
 Inima 'mi rupeai...
 Mai di inca-odata
 Si mi-o rupe tóta! 1)“

E din Basarabia acestu micu octavu. Si candu am disu Basarabia, oh! credu că am disu totu si suntemu intielesi de toti cei ce simtu romanesce si a caroru anima e bine pusa, 1812! 1878!!!

Se ne probeze acum cei cari pre la mesele strai-niloru strigáu in 1869, că acestu poporu romanu este o *materia bruta*, se ne probeze déca d-loru suntu mai susceptibili de frumsetiele artei musicale de câtu poporulu? se ne arete déca vre unulu din dumnealoru a fostu séu este in stare de a exprime mai in pucine si mai in energie cuvinte puterea musicóii?

Chateaubriand, cu necontestat'a lui autoritate, ne spune ca music'a, considerata cá arta, e o imitatiune a naturei. Concerturile acestui cosmu, o in-spira singuratarea câmpiloru; vijitulu vântului ce jóca prin crengelile arboriloru, acea harfa eoliana; murmurulu apelor, ciripitul paseriloru, îi serva de modelu. Cha-

Candu intr'o mare durere amu fostu uitati si parasi de toti, si speranti'a nóstra slabia in acceptari zadarnice; candu nime ne pre lume nu se afl'a, caru'a i-amu fi potutu impartasi ranele sufletului nostru; candu între semenii nostri fiindu, ni s'a parutu a fi intru-unu vastu pustiu, unde tóte strigatele nóstre nu aflau nici unu resunetu; si candu de odata — din mijloculu acestei adunaturi fara viétia — vedemu esinđu unu chipu blandu — solu alu lui Dumnedieu — care se apropie de noi, ne intréba ce ne dóre, plange cu noi, ne mangae nu atátu cu cuvinte câtu mai alesu cu fapte, in cari ca intr'o oglianda privimu sacrificiile aduse pentru noi; atuncia numai 'lu potemu vede pre omu in tóta sublimitatea lui; atuncia numai potemu cunoşce misiunea vietiei nóstre in tóta splendórea ei ideala.

A dóu'a di deminétia dupa internarea celoru cincii „arboroseni“, parintele Dracinschi — fostulu nostru spiritualu — ne-a visitatu pre toti. Candu a vediutu in chill'a mea paretii inrositi de sange de plosinitie, repede s'a intorsu si eu i-amu zaritu ochii jucandu in lacrimi.

Dupa câteva dile amu fostu chematu la judele de instruct une; in acelu tempu presedintele tribunalului a visitatu — du pa cum mi-au spusu tovarésii mei de inchisóre — chill'a néstra si dupa alte câteva dile eu amu fostu transferatu in spitalu si tovarésii mei au fostu transferati in alte chillii. Din spitalu m'amu intorsu apoi éراس in chill'a de mai înainte, care acum era curatita de plosiniti, varuita si cu podél'a spalata. De tovarésii amu avut doi ómeni inteligenti.

Tóte aceste amu se le multiemescu parintelui Dracinschi, pre care nici odata nu-lu voiu uita.

Cu placere ve insciintiedu inca, ca nu de multu parintele Dracinschi fu denumitu „spiritualu definitiyu alu seminariului din Cernautiu si exarchu arhiepiscopalu.“

In fine rogându, cá prea onorata redactiune se binevoiesca a da publicitatii acestu micu tribut de recunoscintia pentru nobilulu meu binefacatoriu, remanu etc.

1) Alexandri p. p. Cânteece din Basarabia VI.

teaubriand nu s'a insielatu, si nimeni cá Romanulu nu 'l-a intielesu mai bine. Ascultati pre acestu necajitu dar priceputu romanu, esprimându in limba divina, efectulu patrundietoriu ce produce asupr'ai cânteculu paseriloru, cânteculu cucului care dóra pre morti nu'i mişca;

„Unde-audu cuculu cântându,
 Si mierlusca suierându,
 Nu me sciu omu pre pamentu!
 Eu dicu cucului se taca,
 Elu se sue susu pre cranca;
 Si totu cânta de me sé a.
 Iér mai josu pre-o ramurea,
 Cânta si o turturea,
 Trista cá anim'a mea.
 Cuculu dice de pornire,
 Turturic'a de jelire.
 Si-alu meu sufletu de peire 2)“

Da! de peire cá-ci peire ne venise la cap si mai anu-tertiu. De n'am peritu, avemu de a mulţami ace-lui deviitoriu din legionarii lui Traianu; avemu de a multiami Curcanulu facatoriu de minuni la Plevna. Oh! si pentru cá se fi strabatutu acestu amaritu poporu, optu-spre-diece secolu in cari raru anu n'a avutu Plevn'a sa, câte sute de mii de curcani, rosiori, calarasi si vênatori au trebuitu se rescum-pere cu viétia lor, viétia tieriei? ...

Sciut'am séu sci-vomu a le fi recunoscatori prin meritate resplatiri si nisce promate acte de dreptate?

Cându e amoresatu Romanulu, cându foculu sacru îi consuma sufletulu, elu face marturu si agentu alu suferintiei s'ale, pre tóte paserile cântaretie, dar mai alesu, are ce are cu cuculu:

Frunzia verde de pelinu,
 C'ami esti, cucule hainu,
 De cânti vér'a 'n diumatate
 Si-apoi sbori in alta parte?
 Cuculetiu, pasere sura!
 Muscati-asin timba din gura
 Cânteculu se nu-ti mai dici
 Nici se mai colindi pe-aici.
 Vér'a vii, vér'a te duci
 Candu 'su dragostile dulci...
 Cânta'mi ric inca-odata
 Cá mi-e mintea tulburata.
 Cânta 'n drépl'a mea cu focu
 Se am parte de norocu.
 Cânta 'n faci'a mea cu dragu
 Ca ti-voiu da frunzia de fagu
 Se nu mai fi totu pribégu! 3)

Atunci, candu cuculu a pribegitu, candu a gustatu din ciresiele cópte, lumea 'ntréga este unu desiertu. Numai vede inainte'i de câtu pre iubit'a lui... Cu dênş'a singura ar vré se'si petróca restulu dilorolu s'ale. Deci catra dênşa se adreséza si 'i dice:

Frunzia verde de pelinu,
 Tu straina, eu strainu,
 Amédoi ne potrivimu, —
 Hai in codru se traimu.
 Haide in codrii Bicului
 Pre marginea Prutului,
 Se ne facemu bordeiesiu
 Cu usciorii de ciresiu,
 Si cu patu de maciesiu
 Candu vomu vrea cá se dormimu
 In departe s'audimu
 Buciumele pastoresci
 Din câmpii Moldovenesci 4).

Pre lângu meritulu esteticu si musicalu, bucat'a acést'a are si pre acél'a d'a fi totu din Basarabi'a, si a nu uita paméntulu sacru alu tieriei nici atunci candu

2) Idem. Vedi Doina XXXIV.

3) Popor. ed. Alesandri.

4) Poporara din Basarabi'a.

ori-ce fiintia, dominata de sântiuri, nu se gândesce de câtu la sine.

Potu orasiinii se dea ori-ce bucata din pământulu patriei; poporul tieranu, Romanulu adevratu, nu o va da, nici uita...

Plugarii din Moldova de susu, că toti Romanii, facu dia cucu tovarasiulu nedespartîtu alu nobilei loru ocupatiuni. Nu-apuca a se desprimavera si tieranulu dintre Molna si Prutu, se rîga lui Ddieu ca se ajute cucului a esi din cuibulu lui, se impodobesca cu presentia sa cornele plugului; se sbore din satu in satu, din gradina in gradina, spre a incuragia pre romanu la munca si spre alu mîngaia prin vîceea lui divina la viitorele lupte câmpene si sociale... pre care numai cine nu-i din opinca nu le scie. Au satele placherile ca si dure-rile loru, pre care cetatiunii blesati ai orasieloru nu le au si nu le intielegu nici odata... Candu satele ar avea vîceea, s'ar schimba intr'o secunda faci'a acestei tieri nenorocite. Dar cu tîta silintia ce ne-amu da, fi-vomu noi in stare a exprima si caracteriza tainic'a simpatie si corelatiune dintre cucu si tieranulu romanu? Nu. Si cu atîtu mai pucinu ne-ar intielege c-oconasiulu cosmopolitu, — o scimu, cã nu'place natur'a cu poesi'a romana si podobele ei, ci stegletii si canaritiile artificiale, care intîrsa cu cheia de auru, cânta si joca intr'unu pecioru, pre tapete persienesci, dupa note de la Viena si Paris.

Se lasamu dar pre Romanu a'si face singuru trebile sale, in materie de musica si poesie, dupa cum am face se lasamu in tîte fârã a'i falsificã, furã si inveninã gustulu, moravurile, caracterulu, vointia, dupa funestulu obiceiul alu multora... Cãci: acêsta falsificare fa zapacitu intru atîta încãtu, mai reu de câtu in tempii Fanariotiloru, astadi nu se scie pre sine nici cine este, nici de unde vine, nici unde se duce: Se-lu ascultamu odata si pre dînsulu. Vedeti ce frumosu cuvintîza elu, candu scie ca vorbesce unei fiintia prea inalte, bune, sincere, induratîre catra elu:

Ajuta, Dîmne Cucului,
Cuculu limbutului,
Se sbore din cuibulu lui
In mijloculu câmpului
Câmpului, romanului;
Pre cornele plugului,
Pre cornele murgului,
Fratiuru voinicului ...
Se sbore din satu in satu
Cum tu Dîmne, ai lasatu.
Se sbore din pomu in pomu,
Se-lu auda ori ce omu,
Se sbore din curte in curte,
Toti copii se'lu asculte...
Cuculu de nu ne-ar cânta,
Noi nici ca-am mai ara
Cuculu de nu-ar fi pornitu,
Nici noi n'am fi plugaritu,
Nici de ôste-am fi gînditu,
Câtu in lume am fi voinicitu,
Se scapamu biêt'a mosie,
De fîme si de robie.
Dar amaru si vai de noi!
C'am pastrat'o cu nevoi,
Am scapat'o cu resboi,
Si-au perdut'o cei ciocoi!...¹⁾
Cuculetiu pasere sura,
Picatiar limb'a din gura!
Fate-odata, unu vultururu mare,
Fa din mine unu mîndru sîre,

¹⁾ Prin Ciocoiu, tieranulu romanu intielege totu ce nu'i nici boieru nici negustoriu, ci unu feliu de lipitîre care suge sângele tieri romanesci si care e unu feliu de declaratu.

Se cântamu si amiadia-mare,
Doin'a cea de resbunare!²⁾

Acolu, unde se da pre faciã tîta poterea ce are cânteculu asupr'a Romanului, acolo unde se vede finetia urechei sale de musicantu, acolo unde se vede stofa de artistu ce natur'a, acoo buna mama! a pusu in acestu inteligentu poporu, este vechi'a si prea interesant'a balada bucovinena: Calapodu Paharniculu! Vomu demonstra-o in nrulu viitoriu.

Catu de multu te potu iubi!...

Susu din ceriuri o stelutia, éta vine se scobora
Si se schimba pre incetulu in chipu dulce de fetiîra,
Ventulu plîngé printre frundia, printre érba se aude
Freamatu linu ce te încânta, si pre vale-apoi s'ascunde;
Eu plecu fruntea obosita pre-a mea mâna tremurânda
Si privescu candu mândr'a luna, — candu copil'a si mai mândra.
Bîrea dulce linu sioptesce, riulu murmura 'n tacere,
Este ôre chiar' aievea, sîu e visu sîu e parere?!...
Me intrebû si dusu pe gînduri, contemplezu dulcea ei faciã
Er' betranii muntii clatina verfulu loru ascunsu in cétia,
Alba, trista, umilita in vezduchu lun'a plutesce,
Cã-ci sub ceriuri alta luna multu mai mândra stralucesce.

Pre rotundu-i sîm se lasa, unu peru negru cã si nôptea,
Ochii ei adêncu si tainici suntu mai negrii decãtu mîrtea,
Faci'a ei dulce lumina ce pre ceriuri se ivesce
Cându trecîndu o nôpte nêgra, mîndru sîre stralucesce.
Dîna gene pre-a ei faciã, graciile-au impletitu
Totu ce-i mîndru, totu ce-i farmecu in ea dulce i contopitu.
Dar' cu tine-amenare o! iubita balaiora
N'aveã ori câtu cautatã acea falnicã feciîra.
Perulu ei negru cã nôptea — alu teu radiu lungi de sîre.
Ochii ei adênci si tainici — ai tei stele lucitîre,
Aparintia ei frumîsa a potutu a me rapî, —
Te iubiãm inse pre tene... „cãtu de multu te potu iubi!“

Cã prin farmecu disparut'a acelu visu, acea parere,
Din adêncuri éta ésa trista, palida 'n tacere,
O fiintia condannata, gârbovita de dorere...
Eu privindu-o stau pre gînduri de e demonu ori muiere.
Riulu, frundi'a, muntii falnici tîte, tîte siopotescu,
Cãci de faci'a ei urita frundi'a, — muntii se 'ngrozescu.
Inse... perulu ei celu galbenu preste umeri se resfacia
Nesce umeri numai osa, bratia ce'ti insuffa greatia.
Totu uritulu ce se pôte in ea este impreunatu...
Dar' la perulu ei de auru eu privescu adesu cu dragu...
Si Ea are perulu galbenu, incepusemi a siopti,
Si-am iubit'o pre urit'a... „cãtu de multu te potu iubi!“

De mi-ar' sci ...

De mi-ar' sci ceneva spune
Dorulu mare, chinulu greu,
Ce-a trecut, decãndu in lume
Vietuescu, pre capulu meu.

Asiu avé o mangaiere
Cã respata pentru totu,
Pentru marea mea dorere,
Pentru chinulu ce 'n sinu portu.

Mangaierea mea nu vine,
Dorulu meu cresce mereu,
Nesce insu'mi nu sciu bene
Ce-a trecut pre capulu meu.

De-am gasitu fiintia 'n lume
Ce cunosce dorulu meu
Ce folosu Ea nu 'mi respunde
Cand te 'ntrebû Tu taci mereu.

Georgiu Simu.

²⁾ Inedit. din colectiunea de cantece populare ale autorului o variantia a acestei doine, fîrte redusa, exista in Bucovina. Vedi Marianu, Poesii populare, Cernauti. 1879, tom. II, p. 5.

DREPTATEA AMBLA CU CAPULU SPARTU.

— *Novela englesă.* —

(Urmare.)

V.

Helene Lylle proprietares'a frumósei ville a fostu unic'a copila a unui pedagogu betranu, carui'a aveá de a-i multiemi crescerea s'a. In scól'a ace'a amblá atunci copii cu copilele mai mici la olalta, si asia s'a intemplatu de Willelm si Helene inca cá conscolari sau facutu amici intimi.

Betranulu pedagogu intr'o dupa-ameadiá sca-pându condeiulu din mana si-a pusu capulu pre mésa si a adormitu cu totulu.

Helene devenindu orfana a fostu silita a se sus-tiené cá invetiatorésa. Cu acestu oficiu greoiu si in-gratu s'a ocupatu mai multi ani. Candu de-odata intr'o séra posomorita de érna, reintornându-se flamenda si obosita acasa, a aflatu la sine unu advocatu betranu care o acceptá cu inpatientia. Unu unchiu alu ei morisé in New-Orleans lásându-i cá la unic'a ereda o avere de 500000 pondi sterling.*) Din acestu momentu He-lene, serac'a invetiatorésa de-odinióra ar' fi fostu o mi-résa dorita de ori si care principe.

Erá chiar' de 22 ani, prin urmare maiorena.

Ea a sciutu folost inmens'a s'a avere intr'unu modu catu se póte mai nobilu. Si-a cumperatu in apropiarea orasiului o villa, care a arangiatu-o dupa gustulu ei simplu dar' esteticu. A inceputu a duce o viétia cu multu mai pre josu, decâtu ar' fi fostu indreptatita dupa averea s'a. Superplusulu venituriloru s'ale in totu anulu l'a folositu spre scopuri filantropice.

Nu s'a poflitu in cercurile mai in'alte, desí ar' fi avutu ocaziune destula a intrá in acelea. Cu multu erá mai superba decâtu se amble dupa gratii desierte, chiar' de ar fi purcesu acelea de la vre o princesa, ea apretiuá ómenii numai dupa valórea loru interna. — De trei ani 'si folosiá averea, si acum erá chiar' de 25 ani. — Aveá statura inalta si subtíre, fačia ovala umbrita de unu peru desu brunetu, de sub care luciáu doi ochi mari negrii. Cugetele si luptele ei din tene-retia contribuiserá trasuriloru s'ale o espresiune poso-morita care nime nu ar' fi crediutu-o in etatea ei.

Dupa améidiá in diu'a fatala pentru Willelm pre cându Helene se aflá singura in odai'a ei, servitórea insinuá ca dlu Moriss a adusu unu pachetu si voiesce a i-lu predá in persóna.

Condú inlontru pre dlu Moriss ér' pachetulu se-lu dee camerierei miele, díse Helene.

Servitórea sa departatu, si indata dupa dens'a a intratu Willelm.

Helene i-a esitu inainte cu braciule deschise.

— Totusi, totusi in urma eschiamá Helene suridiéndu, acum de trei ani locuescu aici, si adi me cercetati pentru prim'a data. Frumosu f-i acést'a de la unu amicu vechiu?

— In giurstarile presente nu am crediutu ca 'mi va fi iertatu a face altmintrea dsióra Lylle.

— Dar' pentru ce? intrebá Helene apropiinduse de unu divanu, si inbiindu pre Willelm se ocupe locu lângá dens'a.

— Deosebirea intre starea nóstra dispune intre-trumperea cunoscintei vechi, dsióra.

— Spune-mi pentru ce? Eu nu vedu nici o cauza.

— Ori cene m'ar privi cá pre unulu care cu po-terea se incérca a intrá in cerculu inaltu in care traiesci dt'a.

— Cine ar face-o ace'a? —* Eu nu.

— Omenii intre carii traiesci. Acestor'a de siguru nu le-ar' placé se se intélnésca in salonulu dt'ale cu omulu acel'a care le servesce loru in negustoria.

— Remâna dara ómenii acei'a departe de mine. — Ce am fostu eu cu pucinu inainte de acést'a? o in-stitutoria seraca, care depindea de la toti. Avereá care o am ereditu inca sa cáscigatu prin negustoria. — Eu nu vénezu cunoscinti'a celoru de rangu. Déca me cer-cetéza vre-unu omu mai de stare, tractezu cu densulu cuvintiosu, poftescu inse dela elu cá pre amicii copi-lariei mele se-i onoreze déca convinu cu ei la mine.

— Nobila sémítire si dechiaratiune dsióra; mo-temu totusiu ca nóu'a dtale pusetiune chiar' si preste voia inca ve va face se ve ufatí de amicii cei vechi.

— De acést'a nu avé teama, nici odata! Spune-mi inse de unde vine ace'a ca me agraesce totdeauna cu numirea de dsióra? Au dóra doresci cá si eu inca se te numescu dle Moriss?

— Nu, nu, nu o face acést'a te rogu, dí-mi numai Willelm, respunse tenerulu, vediéndu ca Helene a rosítu.

— Atunci numesce-me si tu Helene! Amica! Asia e Willelm trebue se remanemu amici, cáci eu nu am pre nime in lumea acést'a mare, si nici nu me voiu maritá nici odata. Pentru ace'a dar' tu si femeia ta trebue se-mi fiti frate si sora. Dupa cum am auditu cátu de curéndu te vei casatori, me bucuru ca ai venitú chiar' adi la mine, fiindca pastrezu unu presentu pentru jun'a t'a mirésa.

In acestu momentu a insinuatú servitóri'a pre lady M. si lord George D. ambii au intratu in salonulu de visita.

Willelm si-a luatú palari'a voíendu a se departá.

Te rogu nu te departá inca. Si fará de ace'a adi m'ai cercetatu prim'a data, si asi avé de a-ti spune multe, díse Helene inctetu.

Cu anim'a palpitánda sa trasu lângá feréstra ui-tandu-se la nescari fotografii.

Lady M. sa apropiatu cu cordialitate de Helene, si prindiéndu-o de mana a intrebatu-o cum se afla.

Willelm cu uimire a observatu ca Helenei f-i ma-gulesce estraordinari'a afabilitate a nobilei dame. Lord George inca sa portatu cu elegantia fačia de tener'a proprietarésa a casei. Au vorbitu despre petrekerile si distractiunile din Londra, cari chiar' acum eráu la or-dinea dfilei, despre soiré, opere si concerte, — sau mi-ratu fórte tare cum de dsióra Lylle nu si-a stramatatu locuinti'a in capitala.

Lady M. a datú Helenei si unu biletu pentru unu concertu, dupa ace'a luându-si diu'a buna sa departatu, totu cu ace'asi afabilitate si amicitia dubia.

— Acum dara — intrebá Helene pre Willelm — ce díci la tóte acestea?

— Cugetu cumca lady M. de siguru are cauza momentósa ca se dejosesce pana la atát'a cá se te cerceteze, si se converseze cu tine in unu tona asia de amicabile.

— Acésta parere nu e prea magulitóre pentru mine; de unde scí ca nu persón'a mea f-i atrage?

— Déca ai fi inca totu institutóri'a cea seraca desiguru ar fi tractatu altmintrea cu tine dam'a ace'a. Acést'a tu ins'ati inca o poti pricepe. Ba si acuma dupa ce starea t'a intru atát'a sa inbunatatítu, lady M. tre-

*] 1 pondu sterling = 10 floreni v. a.

bue se aiba o cauza foarte momentosă pentru care ti-a deschis usi'a.

— Mi se pare ca tu esci sinceru pâna la vatemare. Dar ce cauza pôte avé lady M.?...

— Cele cinci sute de mii Helene, că se póta platicu acelea detoriile prapaditului si depravatului ei fu lord George D. care si-a câscigatu unu nume atātu de reu, încātu nici induintiei mamei s'ale nu i-a succesu ai câscigá unu postu de officieru la armata ori marina. Dómn'a inse crede ca o fêta fara rangu 'si va tiêné de onóre a redicá in piciore pre tenerulu decadiutu inse de rangu, cá prin ace'a se-si póta câscigá sîe-si titlulu de lady Georgina D., apoi vorbindu intre noi tu Helene nu esci nascuta spre ace'a, 'ti lipsesce cev'a ce nu-ti potu esplicá, acea cunoscentia propria, care caracterisêza pre cei de rangu. Tu anevoia te-ai poté desbará de unele indatinari din viét'i'a t'a de institutóriu.

— Intru adeveru Willelm nu sciu óre se admiru in observarea t'a mai multu curtuos'i'a ori sinceritatea.

— Cumca observarea mea nu e prea curtenitóre sciu bine. Dreptatea raru e curtuosa Helene. Nu am vorbitu destulu de lamuritu, căci am voitu a-ti esplicá ceva, ce nu se pôte esplicá. Tu inse Helene vedu ca m'ai priceputu?

— De siguru te-am priceputu; me miru inse cum ai potutu veni la cugetulu acel'a ca lady M. ar' dori se-i fiu nora.

— Nici nu ambla dens'a in interesulu fiului ei celui mai mare, ci in interesulu fiului alu doilea care s'a cufundatu in detorii. Lady M. ar' privi averea t'a cá o desdaunare pentru legatur'a facuta cu fiulu ei.

— Si pre langa tóte acestea totu s'ar bucurá déca me-ar' poté cuprinde in famili'a ei.

— Nu te insielá Helene! Tu nu ai fi alt'a decâtu feme'i'a fiului ei. Déca famili'a va petrece in tempulu sesonului in Londr'a, pre tine te-ar' esilá într'unu satu indepartatu. Si déca ar' veni vorb'a de-a locui la sate atunci pôte ca te-aru impartasi si in ace'a onóre cá dimpreuna cu pre parochulu si mediculu satului se te invite la mész'a loru.

— Nu te pricepu Willelm. Acést'a intru adeveru e vatemare. Si pentru ce mi le dici mie tóte acestea?

— Antáiu pentru ca e dreptatea curata, si a dou'a pentru ca voiescu a te retienea, de e cu potintia, dela unu pasiu necugetatu si nenorocitu.

— Tu cugeti ca pasiulu acest'a ar' fi nefericitu?

— Asia e Helene.

— Si pentru ce credi acést'a Moriss?

— Pentru ca portarea t'a faci'a de lady M. si fiulu ei nu a fostu asia dupa cum asi fi acceptatu eu dela Helene Lylle.

— Tu spuni numai ce nu au fostu, iertatu mi-a fi inse a aflá dela tene cum a fostu portarea mea?

— Déca voiescu a sci Helene, fia. Tu te-ai portatu prea cu multa deferintia si demisiune.

— Pre Ddieulu meu, acést'a e pré multu! strigá Helene sarindu de pre scaunu si preámblându-se cu pasi repedi prin odaia, faci'a i sa rosítu cá foculu, ochii ei ardeáu cá diamantulu de mania si infocare.

Cātu de nefericitu si parasitu sa sêmtítu acum Willelm in momentul acést'a, — câtu de bucurosu si-ar' fi jertfitu viét'i'a, decumva si-ar' fi potutu retrage cuvintele cele amare.

Deodata se apropiá Helene de elu, si tremurându de mania disê:

— M'am portatu prea cu multa deferentia si demisiune, disê-si!?

— Asié e Helene, aceste au fostu cuvintele mele Nu le potu retrage, căci ele esprima chiar' ace'a ce am voitu a-ti spune. Tu ai voitu a audí dreptatea Helene, si eu ti-am spus-o. Ddieu se se indure pentru acést'a de mine, inse nu am potutu face altmintrea.

Helene din nou a inceputu a se preambila prin casa cu faci'a palida si tremuranda.

Cātu eráu de triste aceste momente pentru amendoi.

Sciu ca te-am vatematu pâna la mórte Helene, si acum trebuie se me departezu disê Willelm, si luându-si palari'a se recomandá votendu a se departá.

(Va urmá).

Din viét'i'a de invetiatoriu.

Amicului N.

Nitiule! 'su in tóta mentea candu me-apucu cí se-ti scriu Nice apa nu-am la casa — neafându necesariu se tíu; Dar' nu vreu in astea sire sortea mea se-ti povestescu, Scii tu bene cum traesce 'nvetiatiu romanescu Prigonitu de cei din cárma si de pâne chiar lipsitu, Trebe se-aiba-unu sufletu mare cá se-o scóta la sfêrsitu.

Nece vreu cá teologii-de-adi se nu guste-asta pâne Căci unu anu si doi trecu si ei orecum cu adi si mane, Ma! chiar' aflu o urgentia cá dintre noi fie-care Se nu-si pregete-unu anu baremi spre-a natiunei desceptare. Ci din scurt'a-mi esperintia vreu numa-ale da unu sfatu: La 'nvetiatiu nu se cere a fi-unu prea mare 'nvetiatu Far' se aiba 'n elu metodulu, se se scie acomodá Si ce propune se 'ntaresca insu-si prin portarea sa; Despre dogme si misteriori poti in veci se le totu spui — La copii-de-acestea lucruri e ridiculu se propui.

Nu-oiu uita de diu'a prima aveám vre-o cincideci copii, Unii mai ámblaru la scola — altii-acum veniru antáiu — Dómn'e-am disu ce m'oiu scri face? de-unde oi si cum [se 'ncepu

Ei nu me sciu intielege, eu nu sciu cá se-i pricepu — Dupa-atati'a ani de studiu de nou adusu me-am vediatu Se mai incepu inca-odata se-incepu ér' dela 'nceputu Incatu in o vreme, crede-mi (inca bene 'n mente tíu) Am voitu se plecu in lume si in veci se nu mai viu. Dar' gandindu: méi! unde 'n lume afla unu bietu sermannu norocu, Si: totu unu dracu e ori si unde de-esci batutu de-alu sortiei jocu Me-am imbarbatatu amice! si-am inceputu a 'nvetia Cu copii, cu micutii, ce eráu sub mân'a mea. Si de câte ori in diua me 'ntorceám ér' la 'nceputu Cându vedeám cá ore care inca nu me-am priceputu Me-acomodám dupa densii, candu erám mai maniosu Trebuia se-i ieu cu bun'a si se-i netediescu frumosu — Si cu-apucaturi de-acestea studiindu natur'a 'n ei Me-am creditu cá adi sum mándru, mándru de copii mei; De pre budie-mi 'su in stare se gáceasca ce voiescu, Me iubescu cá pre unu frate, cá pre frati eu i iubescu, Par' ca 'n greu'a mea misiune mi-a-ajutatu chiar Donnedieu De-am varsatu incetu cu 'nctulu in ei totu sufletu meu.

Apoi cându cântamu vre-odata cântecele betranesci Stringu si ei cá mene pumnii si-ai potea cá se cetesci Pre-aloru frunte incetita si in ochii loru aprinsi De-ce sêmtiu, de ce credintia suntu in suflete cuprinsi.

Si se-i vedi apoi in siruri cu puscii de lemmu inarmati Cum stau drepti si inca mándri — pusiiori de dorobanti; Si in mediloculu ogradii cându de doue-treideci pasi Punu o scândura 'n peciore — si dau drumulu la pusicasi Si me retragu la-o parte si privescu numai zimbindu Cum ochiescu si cum alérga petriile inca sbégnindu.

Cum vedi dar' din asta viét'ia ce antáiu me 'nspaimántá Mi-am creatu dile ce vecinicu nu credu cá le-oiu mai uita Nu vreu dar' cá teologii de-adi se nu guste-asta pâne Căci unu anu si doi trecu si ei orecum cu adi si mâne — Ma chiar' aflu o urgentia cá deintre noi fie care Se nu-si pregete unu anu baremi spre a natiunei desceptare; Ci vreu cá se diu amice! cá antáiu se se convinga: De-are-atát'a pacientia câtu se pota se se 'nvinga, Nu se cere o scientia 'nalta, unu stilu cultu si plinu cu flori Dar' e mare maestrie a fi-unu bunu invetiatiu — Incātu potu se-afirmu cu dreptulu: ca mai multu e 'n elu nascutu Decātu maestrítu prin scientia si prin scola prefacutu. Cá poetulu elu se nasce, si-are totu acelu scopu santu; Unu-a ne porta prin ceriuri si altu-aicea pre pamentu.

Care 'nse nare chiamare mai bene se lase atunci
 Ca se omora si pre sene si nevinovatii prunci
 Si-apoi vai! de celu ce 'n lume nu este la locul seu
 Pentru-acel'a 'n lumea 'ntreaga nu trebuie nnu chinu mai greu.
 Cându te pierdi in vre-o idee, in vre-unu suveniru strabunu,
 Declamandu cu focu, ér' pruncii cu-unu risu vremea si-o resbunu
 Si in larma orecumva cá din unu visu te trediesci
 Adevrata dorere nma atunci poti se-o sântiesci. —
 Nu-oiu nita de diu'a 'n care cu pruncii mai marisiori
 Percurgându din istoria „a tiei vechi locuitori”
 Si despre ocuparea Daciei de gloriosulu Traianu
 Si colonizarea densei cu bravulu poporu romanu —
 Cum mi-am uitatu pre o clipa, mi-am uitatu cu cen' vorbescu
 Si-adencitu in demonstrarea : ca poporul romanescu
 Este celu mai vechiu in tiera si ca suntemu urmatori
 Ai Romaniloru ce fuseru lumii intregi stapênitori,
 Si cá a tiei moscenire o avemu dela Traianu
 Si ca 'n sênurile nostre curge unu sânge de romanu —
 Vorbiam dicu — încâtu copii ce nu pricepea nemicu
 Ne interesati de lucrulu ce 'ncercám se le esplicu
 Lebaghiru in risu cu totii, si numa' atunci me-am treditu
 Si o lacrima pre facia-mi furisinduse am sântitu —
 Eta de ce am disu amice! se te apere Domnedieu
 De sortea celui ce 'n lume nu e pusu la locul seu
 Cá-ci astfelu de clipe amare, trecându lasa 'n urm'a loru
 Doreri atâtu de sântite, ce cu dile te omoru.

V. B. Muntenescu.

FLORILE

(Urmare.)

Capu IV. Flori vivace de gradina.

1. Aster séu steluti'a = gandiri ascunse. (b) —
2. Bambus'a séu Trestia de Indi'a. (4) — 3. Calistegi'a.
- (1) — 4. Campanula vivace. (6) — 5. Centaurea séu
- Centaurea, flórea ferieiei. (3) — Crysanthemum séu
- Tufanie'a. (3) — 7. Dictamus séu Fraxnel'a, flórea lu-
- minei si a focului (1) — 8. Heleborus séu Botiatielulu.
- (2) — 9. Mint'a séu Ism'a, flórea sentiementului caldu-
- rosu. (1) 10. Nimulus séu flórea comediantului (3) —
11. Dianthus Cariophilus séu Garof'a. Tóta lumea cu-
- nósee acésta respandita si meritósa flóre, ce imbalsa-
- méza asia de frumosu localitate unde infloresce si
- care este simbolulu amorului ardinte séu puru, dupa
- cum este rosia séu alba si apartiene familiei Caryophi-
- leloru.

Cultur'a Garofei mirositoare in gradina este fórte
 vechia si legend'a spune ca fostulu rege alu Neapolului
 René d' Anjou, pentru cá se se consoleze de pierderea
 coronei sale, se ocupá atâtu de acésta interesanta
 planta incatu lui i se detorescu primele varietati de
 Garofe frumóse si varietati de garofe suntu preste o
 mie — celu pucinu asia se pretinde. Voiu descrie nu-
 mai rasele mai principale, obtienute prin cultur'a de
 garofe, cu florile nu numai mirositoare, dar si fórte fru-
 móse, precumu tóta lumea scie.

Garof'a de Amator séu Flamanda este Garof'a a-
 junsu la cea din urma perfectiune cu florea rotunda,
 bómбата, invólta cu petale mari. Coloreea ce trebuie se
 predomineze este albula, cele alalte fecie, precumu ro-
 siulu, rozulu, violetulu s. a. suntu asiediate in dungi
 séu pete, de un'a séu de dóue colori pre ace'asi flóre
 alba, se póte intemplá se se gasésca chiar trei fecie si
 atunci plant'a este cea mai mare raritate si se numesce
 bizara séu tricolora.

Garof'a acést'a trebuie cultivata in glastare si este
 o planta de colectiune fórte variata in colorile acce-
 sorii, ce se gasescu pre colórea alba, in linii longitu-
 dinale. Petalele suntu câte odata întórse in verfu dar
 nu suntu la aceste garofe coltiuróse, precumu am ob-
 servatu la garofele de fantasia. Caliciulu garofeloru

flamande, candu a inffloritu, nu se crépa ca la unele
 rase si infflorirea e regulata.

Garof'a Remontana este totu cá si precedent'a, o
 flóre ce merita a figurá ori unde, ea este fórte involta,
 cu petalele cá la precedent'a séu dintiate, de diferite
 colori. Cea ce se observa mai multu la Garofele acestea
 este infflorirea loru care tiene fórte multu in sera séu
 pre ferestre, érn'a inse acést'a cáta vreme plant'a nu a
 imbetranitu, in acestu casu trebuie macrotata, pentru
 cá se nu degenereze. Esista o varietate fórte frumósa,
 de colóre galbina, inse fórte rara.

Garof'a de fantasia cuprinde o multime de varie-
 tati de garofe, nu tocmai involte, dar cu flori multe
 si fórte variate. Cele englesesci au cá colóre de fondu al-
 bulu si acést'a este petatu, invergatu, puntatu séu bor-
 tatu cu colori vii. Cele ce au cá colóre principala gal-
 binulu, suntu numite Saxons séu Avranchains si potu
 fi totu cá si cele alalte, maculate cu alte colori, dar
 colorile suntu mai contopite in faci'a principala si
 pare c'ar fi esitu si s'ar fi contopitu pre dens'a. Cele
 germane au cá colóre principala violetulu séu unu feliu
 de rosii spalacitu, cu petale drepte séu coltiurate de o
 singura colóre — colórea de fondu — séu petata, in-
 vergata séu bortata cu rozu, rosii portocaliu séu rosii
 aprinsu.

Garof'a grenadina este o garof'a fórte mirositoria,
 ce se intrebuintéza de unii destilatori din strainatate
 pentru a dá mirosu si faci'a la lichioruri. Flórea este
 rosia séu roza, invólta séu simpla, avendu petalele
 coltiurose.

Garof'a dameloru, este o planta cu florile fórte
 mirositoare, fórte delicate si din acésta cauza i s'a datu
 numele, de altucumú se asemana tare cu garof'a de
 fantasia.

Garof'a prolifer'a séu garof'a a carei petale suntu
 asia de numeróse, încâtu candu se deschide flórea,
 caliciulu plesnesce si de mai multe ori unele petale
 cadu in josu si déca nu se léga cu o atica séu şirmi-
 sióra fórte subtire, bas'a petaleloru, flórea infloresce
 forte uritu si fórte neregulatu, fiindu caliciulu prea
 micu pentru numerulu petaleloru din corola.

Acésta Garof'a din cauza ca este fórte batuta si
 se asémána de multe ori cu cea flamanda in privint'a
 colórei flórei, este in tiera la noi destulu de respan-
 dita si déca inffloritu este bine ingrigitu, plant'a de-
 vine fórte frumósa si chiar curios'a, cá-ci de multe ori
 din miuloculu flórei, vedí esindu a dou'a si chiar a
 trei'a flóre. Ingrigirile constau in a se crestá pucinu,
 inainte de a infflori, cu verfulu fórfeceloru, partile late-
 rale ale caliciului, apoi — precumu am spusu — a se
 mantinea caliciulu cu o atia séu cu unu micu gume-
 lastecu. Cu chipulu acést'a, si déca se punu vergele de
 lemnu care se tiena crengutiele si florile, flórea ié cea
 mai mare desvoltare si mai alesu déca nu se lasa toti
 bobocii ei, ci se rarescu, precumu facu adevratii ama-
 tori de flori ce ceru dela plantele loru nu multe flori,
 dar pucine si insemnate.

Garofele mirositoare, fia din ori ce rasa ce aretáiu,
 suntu plante asia de importante, încâtu nu credu
 de prisosu a me intinde mai multu asupr'a detaliuriloru
 de cultura si inmultire.

Trbuie se se pastredie aceste plante in tempulu
 teneretiei loru in glastare si candu imbetranescu si flo-
 rurile pierdu din stralucirea loru trebuie puse in gra-
 dina, unde potu redeveni de multe ori fórte frumóse,
 prelanga ce dau nascere la multi vlastari. Glastarile
 trebuie se fia de vre-o 24 cmetrii in diametru si cá

tóte glastarile ce recomandă pentru cultur'a florilor, trebuie se nu fie smaltuite și se fie cilindrice. Olele de flori ce suntu de vîndiare pre la unii olari, largi la gura, înguste de totu josu și smaltuite, nu facu dupa mine nici unu banu, ci trebuie recomandate de form'a ce aretaiu și astfelu de bine arse încátu, ciocanindule, se produca unu sunetu frumosu.

Pământulu ce-lu întrebuitiediu la cultur'a garofeloru este unu pamentu argilo-siliciosu, care se desface fórté lesne și pre care-lu amestecu cu mranitia de calu vechia și cu pucinu pamentu de frundie.

Garofele, cari suntu mai însemnate prin florile loru, le pastrediu in glastare chiar vér'a și cu chipulu acest'a potu a le tienea unde-mi convine, fie pentru a împodobi séu pentru a le feri mai cu inlesnire de prea multu sóre séu de vre-o tempestate. Cele alalte le cultivu afara și împodobescu fórté frumosu parterele, séu le întrebuitiediu la bordure.

Tóte garofele suntu sustienute cu betie, fie in glastare séu afara. Garofele potu suferi iérn'a, candu vegetatiunea loru e cu totulu intrerupta, gerulu destulu de tare in tíer'a nóstra și déca se desvalescu din candu in candu iérn'a candu e sóre caldu.

Candu suntu bine acoperite cu frundie și cu gunoiu, ele resista gerului și de multe ori suntu mai frumóse primavér'a, decatu acele ce se cultivédia in glastare in sera, unde de multe ori pieru, déca se uda prea multu; umediél'a este cea mai mare inimica a garofeloru și in acea epoca ele nu au trebuintia decatu de fórté pucina apa și atátu cá se nu se usce de totu pământulu, poténdu-se pastrá nu numai in o orageria ci chiar ori unde e lumina și aeru.

Midiulocele ce se întrebuitiedia pentru de a se înmultí aceste diferite feliori de Garofe mirositóre și împodobítóre suntu diferite și marcotagiulu este celu mai bunu miliulocu pentru propagarea întocmai, a unei frumóse varietati de garofe; de óre ce garofele cele mai bune producu pucina seméntia și acést'a dá pucine plante involte séu de aceasi calitate. Cátu pentru altoitulu garofeloru nu voiu vorbi, fiindu fórté pucinu întrebuintiatu și dandu rezultate rare ori bune. s. a. m. d.

12. *Belis perenis* séu flórea pescelui, simbolulu inocentiei și afectiunei. (1) — 13. *Vinc'a* séu *Pervansi'a*, fiindu emblem'a suvenirului placutu, la Franci are simbolulu fetioriei. (4) — 14. *Phloxulu vivace*, (4) — 15. *Primul'a* séu flórea primaverei, flórea ántaiái junetia, e cea mai tempur'a floricia, din famili'a *Primulaceeloru*. Ea infloresce cea dintaiu in o gradina și Shakespeare a disu, vorbindu despre aceste floricele: ... „nu vede sórele in tóta puterea lui și se consuma cá o tenera féta acceptandu se-i cadia unu barbatu.“ — (4) 16. *Pyretrum* séu *Piretru*, planta auria decorativa. (3) — 17. *Santolina* séu érb'a santa. (1) — 18. *Spiraea* séu *Barb'a caprei*, are emblem'a inutilitatea. — 19. *Statice*, simbolulu simpatiei. — 20. *Mirabilis* séu *Norele*. Acést'a flóre mandra a noptiei, din famili'a *Nyctagineeloru*, exotica, este simbolulu Timiditatiei și florile loru se deschidu, candu se inchidu ale *Zoreleloru*, adeca sér'a; atunci raspandescu prin prejuru mirosulu delicatu, ce-lu au unele specii. Originea ei e din Americ'a și par'ca si aici 'si reamintescu obiceiurile patriei sale, deschidindu-si florile sér'a, adeca candu in Americ'a este ziua, si altele. (2) — 21. *Tymus* séu *Cimbrulu* emblem'a activitatiei. (2) — 22. *Valerian'a* séu *Odoleanulu* emblem'a usiorintiei. — 23. *Solidago* séu *Manunchiulu* de auru emblem'a „apera-me“! (1) — 24. *Viol'a*, *Violet'a*, *Toporasiu* séu *Caltianasiu*, emblem'a modestiei séu nevi-

novatiei (5) — 25. *Gazon* séu iérba Inglezesca simbolulu utilitatiei. (1)

Capu V. Plante bulbóse de glastare și de gradina.

1. *Allium* séu *Aiulu*. — 2. *Amaryllis*, *Beladon'a* séu *Matragun'a* emblem'a mandri'a séu cuventulu stralucescu. (11) — 3. *Colchicum* emblem'a naturei rele. (1) — 4. *Gladiolus*, *Rogozulu* séu *Sagetialulu* emblem'a indiferentia. (6) — 5. *Tritillaria* séu *Coron'a Imperatului*, emblem'a demnitatea. (1) — 6. *Galantus* séu *Ghiocelulu albu*, flórea consolatiunei, francesii o numescu cu dreptu cuventu flórea care strapunge zapad'a. (2) — 7. *Hyancitus* séu *Zambile*, simbolulu bunavointiei (5) — 8. *Lilium* séu *Crinulu*, acést'a marétia planta a carei flori se affa in verfulu tulpinei și par' cá predomina pre celelalte din pregiuru, a fostu și este in Franci'a, simbolulu regalitatiei și precumu se scie, multu tempu aceasta nobila flóre a reprezentatu acea sorora iubita a nóstra. *Crinulu* e consideratu de unu poetu cá Regele floriloru, acést'a e o usurpatione cáci, cu totu mirosulu celu deliciosu, și cu tóta form'a și aspectulu maretia a crinului albu, *Trandafirulu* va fi totu-de-aun'a flórea floriloru. Numele botanicu *Lilium*, i vine dela „lys“ cuventu celticu și însemnéza albu, celu romanu *Crina*, dela grecesculu *Chrinon*, care e unulu din numele acestei flori. Numirea *Crinului* se da și celoru alalte specii séu varietati de deosebite colori, din famili'a *Liliaceeloru*, cari dupa cum corol'a flórei este colorata, 'si are și emblem'a s'a, astfelu: *Crinulu albu* este simbolulu inocentiei și a maiestatiei, *Crinulu galbinu* alu mandriei séu alu ingrigirei și *Crinulu rosiiu* alu vanitatiei. etc. (11) — 9. *Narcissus* séu *Tazetta*, simbolulu ei amorulu propriu, egoismulu, dorint'a și obrasnicia. (4) Numirea i vine dela numele grecului din fabula care astfelu se amorisóza in frumseti'a s'a încátu, totu privindu-se in fantana, fu transformatu de Amor, in acea chocheta flóre ce-i pórtá numele. — 10. *Crocus* séu *Siofranulu* emblem'a: useza dar nu ábusá! (2) — 11. *Tulip'a* séu *Laléu'a* simbolulu falnicia. (5)

Capu VI. Plante tuberculose din glastare și de gradina.

1. *Anemone* séu *Dedetielu*, care prin cultura a devenitu un'a din plantele de colectiune, este din famili'a *Renunculaceeloru* și are mai multe embleme. Este flórea abandonatului pentru cá fabul'a spune cá *Anemón'a* erá o nimfa pre care o iubiá *Zefiru*, și din caus'a gelosiei flórei, tu parasita, in unele parti fiindu cá acést'a flóre se crede cá otravesce ventulu, pre care respirandu-lu cinev'a se bolnavesce, are cá emblem'a bó'l'a; dar mai nimerita e acea a confidentiei, fiindu cá tierenii candu o vedu — in stare selbatica — pre campu in florindu, au increderea pamentului si-i confeaia semientele sale. Numele-i vine dela cuventulu *anemos* care însemnéza pre grecesce véntu, alusiune la defectulu floriloru de a se vescedi repede de véntu. s. a. m. d. (8) — 2. *Apios* séu *Glisina* simbolu amici'a dulce și placuta. (1) 3. *Arum* séu *Barb'a lui Aronu*, emblem'a ardórea. (1) — 4. *Boussingaultia* (1) 5. *Caladium*. (1) — 6. *Cann'a*. (4) — 7. *Convulari'a* séu *Margaritarelu* séu *Lacramiára* séu *Crinu de valcea*, are cá simbolu întórcerea fericii. (2) — 8. *Cyclamen* séu *Panea norocului*. — 9. *Dahlia* séu *Gheorghin'a*, emblem'a indetstulire sterila. (multe specii). — 10. *Iris* séu *Stanginei*, emblem'a bunavestirea. (5) — 11. *Polianthus*, *Tuberos'a* séu *Tiparos*, simbolulu voluptatei. — 12. *Paeoni'a* séu *Bujorulu*, are simbolu rusinea. (5) — 13. *Ranuculus*. Numele acestei plante vine dela latinesculu *rana*, care va se dica brósca, alusiune la aceea ca acestoru *Ra-*

noncule, cum se numescu mai adese ori, le place cá si bróscelorú multa apa. Emblemele acestei flori suntu varii, unii i dau aceste cuvinte: stralucesce prin numérosele tale atractiuni, séu alte simboluri mai pucinu placute precumu Perfidi'a si ingratiudinea. Cătesu trele aceste simboluri se potrivescu Renuncului asié de iubitú de Ludovicu alu XI-lea, acelu rege alu Franciei care avea cá devisa ca: „cine nu scie se disimuleze nu scie domni“, si prin urmare care erá perfidu, ingrati si strelucea prin numeroase atractiuni... disimulate; acésta flóre introdusa de elu in Franci'a, a moscenitu devisele sale. Urméza cultur'a ei, varietatile. etc. (5) — 14. Jucc'a, avendu de emblema Marimea. (1)

Capu VII. Plante aquatice de gradina si de sera.

(Acoperite in totala séu in parte cu apa.)

1. Aponogeton. (1) — 2. Butomus, avendu emblema docilitatea. (1) — 3. Calla séu Richardi'a, are emblema gróz'a. (1) — 4. Caltha, flóre ingrigirei. (1) — 5. Mimos'a pudica séu Simtítória. Acésta érba simtítória, din famili'a Mimoseceloru, are ca emblema rusinarea, din caus'a proprietatú ce au frundiele si petiolulu de a se agítá si a se inchide, lasandu-se in josu, nu numai déca se atinge cu degetulu, dar chiar déca bate vântulu, se deschide feréstr'a si in fine sér'a dupa sfintitulú sórelui, candu pare ca se culca. Gravur'a (ce e pre pag. 218 a opului dlui Datculescu) represinta o asemenea flóre minunata, originala din Americ'a, cu frundiele ca ale Salcámului — in miniatura — si cu flori pucinu interesante, albe séu roze, presentandu infaciosiarea unui micu ouşioru pufosu, care infloresce tóma'a. Iritabilitatea frundielloru acestei plante tiene vr'unu minutu, dupa care scurtu tempu crengutiele, ce ce pariau ca erau rupte si frundisiórele strinse un'a preste alt'a i revinu in positi'a lorú normala. Acésta simtibiilitate, care minunéza asiá de multu astadi pre tianulu nostru (ce vediendu-o, si parandui a fi via, 'si face cruce) a facutu a se scé unele oderuri la curtea regéscá a Franciei odata, déca trebuie se credemu pre dlu Leveneu care istorisesece astfelu intemplantia. O regina se preamblá intr-o di in serele regesci, incungurata de domnisiórele ei de onóre; vediendu o sensitiva, ce nu prea erá cunoscuta pre vremea ace'a, se adrasá astfelu domnisiórelloru: acésta planta e astfelu de rusinósá incatu se vesechiedese indata ce o atinge o femeia care s'a familiarisatu cu unu barbatu si cá se ve dau o proba voiu atinge o crengutia cu degetulu si in calitatea mea de femeia o voiu fana-o. La aceste cuvinte domnisiórele facura multu hazu, dar candu vedura ca frundiele plantei tresaru, se agita, se inchidu si cadu in josu, nu mai risera ci 'si pierdura cumpetulu si tóte preferira se fuga, riscându de a se superá regin'a, decátu se incerce, aventur'a firesce li se para pericolósá. — Urméza cultur'a ei, vedi pag. 219 in Datculescu. — 6. Myosotis séu Nu me uitá, emblem'a numele ei. (2) — 7. Nelumbium, emblem'a elocenti'a. (1) — 8. Nimphea séu Nunuferulu. — 9. Pontederi'a (1) — 10. Sagitari'a. (1) — 11. Thali'a. (1) — 12. Trap'a séu castana cu ghimpi. — 13. Valisneri'a. — 14. Victoria regia.

Capu VIII. Plante ierbóse din ser'a temperata, calda séu umeda si de apartamente.

1. Achimenes. (3) — 2. Ageratum, flóre fora befranétiá. (2) — 3. Anturium (multe specii). — 4. Begon'i'a. Numele acestoru asia frumósá plante si asia de cautate, din famili'a Begoniaceelloru, este alu guvernóru lu francesu Michailu Begon, de la St. Dominique,

care iubiá multu botanic'a in seclulu alu XVII-lea.

Begonielle suntu fórté la moda astadi, acésta furóre e de curendu si din di in di se maresce, cu catu se descoperu varietati nóue si impodobitóre, fie prin florile lorú, inse mai alesu prin frundisiulu lorú asiá de maretu si artisticu coloratu. Dar tóta lumea a avutu ocasiunea a vedea, déca nu posiede chiar, vre-o Begonia si prin urmare 'si póte face o ideia de frumseti'a acestoru plante ce suntu mai tóte aduse de pe continentulu celu nou, cultivate si inmultite in asia mare numeru, cá s'au respanditu chiaru prin provincielle nóstre, fie speciele tuberculóse séu cele alaite de sera si pre care le voiu descrie.

Begoni'a Rex, cea mai frumósá Begonia ce am vediutu in tóte gradinele din strainatate, cuprindiendu o multime de varietati, cu frundiele gróse, mari, dintiate, incovoiate si colorate cu verde bronzatu, avendu unu cercu mare neregulatu argintú si o multime de dungu de deosebite coleri, in fine tóta foi'a stralucesce si e astfelu de frumósá si minunatu colorata incatu nu credi lesne, cá e naturala candu o vedi.

Begoni'a acést'a este aceea ce recomandu mai multu iubitoriloru de plante deosebite, incredintiandu-i cá voru reusi a'si pastrá acésta flóre cautata numai pentru frundiele sale, déca o voru tienea in unu locu unde se nu fie prafu, nici sóre, ci umediela si caldura asiá precumu o cultivu si eu; de câte ori inse nu va fi astfelu ingrigita si olitiele nu voru fi cu gaurile destupate, se strica fora remediú, precumu mi s'a intemplatú de atátea ori. Dlu A. A. Plagino posiede varietati de acésta Begonia fórté interesanta; le amu admiratu chiar in unu salonu de lectura unde propasiescu fórté bine de si acolo... se fuméza.

Mai suntu si alte Begonii cautate pentru frumseti'a frundielloru lorú, astfelu e Begonia argentea, B. amabilis, B. griffithii, B. lapeyrousei, B. ricinifolia maculata, B. boliviana, B. hibrida superba, B. socotorana (in opu tóte suntu descrise pre largu spunenduse si cultur'a lorú, ci aici nu-mi permite spatiulu se reproducu tóte indetairile.) — 5. Brovali'a. (1) — 6. Calceolari'a. (1) — 7. Cinerari'a. (2) — 8. Datur'a séu Masalariulu. (3) — 9. Geranium fl. prostiei. (4) — 10. Gloxina. (1) — 11. Godetia (1) — 12. Lobeli'a. (5) — 13. Marant'a. (1) — 14. Panicum (1) — 15. Pelargonium séu Mascatulú (5) — 16. Primul'a chinensis. (1) — 17. Saxifrag'a, cu emblem'a: „cu cátu te vediu mai multu, cu atátu te iubescu mai multu.“ (2) — 18. Sempervivum (1) — 19. Solanum, flóre amiciei si a adevérului séu mai bine á frumsetiei fora bunatate. (2) — 20. Toren'i'a. (1) — 21. Tradescantia séu Imperinent'a, emblema fericirea momentana. (3) — 22. Zauschneri'a. (Va urmá.)

Problemulu deslegatu.

Te o punte steimta, mica,	Me uitái in a ei facia
Ce pre-o apa se 'ndiá	Sandulu mi se 'ntunecá
Me intalnii cu o felica —	Candu de-odata cu dulcétia
Ca zidea,	„Nu pricepi?“ imi dice ea,
Me inse 'mi erá feica	Si zidea;
Nu de mine ci de ea;	O luái atunci in bracia...
	Suntea-'n urma-mi romanca!

N. Volenti.

F e l i u r i m i .

La Concursulu literariu scrisu din partea Administratiunei acestui diariu, au intratu unu numeru frumosu de operate; si încâtu acelea le-amu potutu percurge asié in graba, amu aflatu intre ele *novele si poesii de insemnata valóre literaria*, si prin urmare premiale escrise pentru cea mai buna novela si pentru cea mai buna poesia se voru si estradá — de studiale sociali intrate la Concursu nu potemu dice inca nemicu. Dupa ce inse membrii Comissiunei ce are a judecá in meritulu acestui Concursu locuescu in trei orasia departate de olalta si operatele in sene inca sunt multe si estiuse — *resultatulu finalu* abia se va poté publicá inainte de finea anului, — cându indata se voru si tramite premiale la scrietorii operatelu premiate; pâna atunci rogamu pre Concurenti se fia cu pacientia.

Vasile Alexandri sub iniurint'a unei fericite inspiratiuni, a scrisu urmatoriulu quatren menitu a fi sculptatu pre frontispiciulu palatului dela Sinai'a a Regelui Romaniei:

*Eu Carolu si alu mieu poporu
Cladit'amu intr'unu gandu si doru;
In tempu de lupta-alu seu regatu,
In tempu de pace-alu mieu palatu.*

In afacerea redicării monumentului lui Andreiu Muresianu amu comunicatu, in nrulu trecutulu alu diariului nostru, ca o mica conferintia tienuta la Brasiovu in 8 si 9 Octombro s'a esprimitu pentru amênarea redicării monumentului — îndestulindu-se pentru acumu a asiediá la monumentulu bardului Natiunei numai o *pétra comemorativa*.

Si noi amu dorí, cá si Brasiovenii si cá si toti Romanii, cá se se redice unu monumentu demnu de bardulu redeseptarei nóstre nationali; si chiar' pentru acést'a in adunarea generale dela Turd'a, cá reportoru a comissiunei de propuneri, amu insistatu cu tóta puterea cuventului pentru o collecta mai estinsa in acestu scopu; si totu pentru acést'a amu cerutu dela eredií lui Andreiu Muresianu dreptulu unei editiuni din poeziile lui, offerindu intregu venitul curatu pentru acestu monumentu. — Resultatulu collectei credu ca nu poté se multiemésca pre nici unu romanu consciu de meritele marelui poetu; ér' la cererea mea repetita pentru o editiune a poeziiloru lui, eredií nu mi-au datu nici unu respunsu.

Si in faci'a acestor'a, acumu dupa dieci de ani dela mórtea marelui poetu, cându totusiu avemu coadunata atát'a suma câtu e de lipsa pentru redicarea unui monumentu modestu — dupa modestele nóstre poteri — dar' totusiu corespundietoriu, — acumu dícu vreu unii se stamu inainte cu o pétra comemorativa, care trebúié se o asiediamu indata dupa inmormentare? — Apoi cugetati dóra ca asiediându acumu acést'a pétra, voru urmá contribuirile in favorulu redicândului monumentu? — Se poté, — dar' noi nu credemu! — Cene n'a contribuitu pâna ce au sciutu mormentulu pustíu, cu atátu mai pucinu se va indemná a contribuf, cându 'lu va sci pre acél'a semnatu cu óre care pétra comemorativa ori câtu de modesta. Si déca chiar' se-ar' mai poté collectá cev'a spre acestu scopu: nu ar' fi mai bene a formá din sum'a adunânda unu fondu de stipendia su numirea „*Fondulu Andreiu Muresianu*.”

Acestea ne luamu voia a le supune apretiarei, On. Comitetu centralu alu Asociatiunei Transilvane

cerendu *redicarea neamenata a monumentului lui Andreiu Muresianu* si desvalirea solemnă a aceluia cu ocaziunea adunarei generale intruninda in anulu urmatoriu la Brasiovu, dapa cum acést'a ni s'au si apromisu cu tóta solemnitatea in adunarea generala de estu-anu

Sinodu diecesanu s'au intrunitu in Gherl'a in 12 Novembre st. n. La acestu sinodu au luat parte, sub presidiulu ilustr. d. episcopu diecesanu, toti capitularii, vicarii foranei, archidiaconii, vice-archidiaconii, câte unu reprezentante preotu a seminariului si pedagogiului din Gherl'a, a gymnasiului superioru din Naseudu si a manastirei din Bicsadu, câte unu preotu alesu din fiecare tractu ~~protopopesu~~ si mai câtiva preoti chemati prin ilustr. d. episcopu su titulu de „*teologi*”. Sessiunile s'au tienutu in sal'a magistratului orasienescu, cu participarea eschisiva numai a membriloru sinodali. Pertractarile au se remâna secrete — aflamu totusiu ca s'a facutu unu pasiu inainte spre apropiarea si mai multu a basericei greco-catolice de baserica romano-catolica — adoptându-se pentru dieces'a gr. cat. a Gherlei unele institutiuni de-ale basericei rom-cat. — Din ocaziunea acestui Sinodu unu numeru mare de intellegintia laica si clericala au inaintatu catra ilustritatea s'a dlu Dr. Joanu Szabo, Episcopulu gr. cat. alu diecesei Gherlei, unu Memorandu in privint'a convocării unui sinodu diecesanu mestecatu, pentru vindecarea mai multoru rane a-le basericei gr. catolice apartinetóre de provinci'a metropolitana a Albei-Julie si Fagarasiului, si respective de dieces'a Gherlei.

Efectele fisiologice ale tutunului din tigari si tigarete. Substantiale veniuóse pre care le contíene fumulu de tutunu suntu ocsidulu de carbonu, acidulu sulfuricu, acidulu prusicu, basele de nicolina si de nicotina. Numai acést'a din urma póte avea o actiune óre-care. Proportiunea de nicotina contienuta in fumulu atérna de compunerea tutunului; dar cantitatea de nicotina pre care o dá o tigara este in sensu inversu cu dimensiunea partiei nefumate. Combustiunea tigaríi nu distruge de câtu o parte. Nicotin'a fiindu solubila in alcoolu, e probabilu cá intrebuintiarea beuturilor fermentate impedeaca acumularea locala de otrava.

Din esperintiele doctorului Troitrisky, resulta cá actulu de a fumá esercita o mai mare influentia asupra pulsului de câtu asupra temperaturéi. Elu a facutu 600 de observatiuni la 25 de persóne, grupate dupa constitutiunea loru. In díu'a cându ele fumáu, temperatur'a midilocia se redicá la dênsele in raportulu de 1008 la 1000, pre cându frecuentia pulsului crescea la raportulu de 1180 la 1000.

Dupa diariulu Lancet, intrebuintiarea tigaretei este cu multu mai rea pentru sanetate de câtu a tigarei. Fara a-si dá séma, celu care fuméza tigarete absórbe multu mai multa nicotina.

Josu fumatulu tutunului! Fara nici unu folosu tutunulu a deveníu un'a necesitate si inca absoluta in tote clasele societatiei; — incepéndu dela muncitoriu si pana la birocratu, tutunulu este companionulu inseparabilu alu omului.

Distinsulu doctoru Vladescu, ne dá o analiza interesanta a efecteloru fumatului.

Tutunulu contíene in sine nicotina care pre nesémntíte si prin multu intrebuintiare ataca sistemulu nerviloru; asia dar elu este o cauza de slabire a fumatoriului.

